

S. Sayısı : 79

Ceza kanununun mevkii meriyete vazına müteallik kanunun 27 nci maddesinin tadili hakkındaki 952 sayılı kanunun değiştirilmesine dair kanun lâiyhası ve Adliye encümeni mazbatası (I/665)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/3973

30 - XII - 1936

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislğine

Ceza kanununun mevkii meriyete vazına müteallik kanunun 27 nci maddesinin tadili hakkındaki 1 haziran 1927 tarih ve 952 numaralı kanunun tadiline dair Adliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 29 - XII - 1936 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

I. İnönü

Esbabı mucibe lâiyhası

Bu günkü adli teşkilâtımıza nazaran ağır ceza davaları; mühim vilâyet merkezlerinde munhasıran bu işlere bakan (Müstakil ağır ceza mahkemeleri) ve ikinci derecede ehemmiyetli merkezlerde ise, bir reis ve iki aza ile kurulan ve o şekilde ayrıca asliye hukuk ve asliye ceza davalarını da rüyet eden (Müretteb asliye mahkemeleri) tarafmdan görülmektedir. Müretteb asliye mahkemelerinde reis ve azalık yapan hâkimlerin; ceza, hukuk ve ticaret sahalarmda ayrı ayrı ihtisas ve mümarese peyda etmeleri maddeten pek güç olmakla beraber, müçtemi bir heyet tarafmdan asliye hukuk ve ceza davalarının rüyeti; işlerin çabucak neticelenmelerine de mühim bir mâni teşkil etmektedir.

Bu mahzurlara inzimamen Ankara, Adana, İzmir ve Konya gibi büyük merkezlerde malîyetleri itibarile ekseriya daha mühim olan asliye hukuk ve ceza davaları, tek hâkimlerle görülüp hükme bağlandığı halde, küçük merkezlerde aynı davaların müçtemi hâkimle görülmesi teminat bakımından büyük bir tezat ve teşkilâta da kayde değer bir ıttıratsızlık arz etmektedir.

Binaenaleyh: Adliye vekilligi; hem bu mahzurların önüne geçmek ve hem de hukuk ve ceza mahkemelerinde daha salim ve seri bir surette işlerin görülmesini temin eylemek düşüncesile: müstakil ağır ceza mahkemesi bulunmayan 2 nci derecede ehemmiyetli bazı merkezlerdeki reis ve azaların yerine, içlerinden birine reis ve diğerlerine aza salâhiyeti vermek ve bu veçhile kurulacak heyetle ağır ceza davalarına ve münferiden de asliye hukuk ve asliye ceza işlerine bakmak üzere tek hâkim ikamesini zarurî görerek o maksadla işbu kanun lâiyhasını tanzim ve takdim eylemiştir.

Adliye encümeni mazbatası

B. M. M.

Adliye Encümeni

Karar No. 9

Esas No. 1/665

24 - I - 1937

Yüksek Reisliğe

Ceza kanununun mevkii meriyete vazına müteallik kanununun 27 nei maddesinin tadili hakkında 1 - VI - 1927 tarih ve 952 sayılı kanunun tadiline dair Adliye Vekilligince hazırlanıp Başvekâletin 30 - XII - 1936 tarih ve 6/3973 sayılı tezkeresiyle Adliye encümenine havale olunan kanun lâyihası Adliye vekilligi ceza işleri umum müdürü hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 421 nei maddesinde yazılı ağır cezalı davaları görmek üzere müstakil Ağır ceza mahkemeleri teşkil edilmiş olan yerlerde ağır cezalı işler için mürettep adı verilen mahkemeler kurulmasına mecburiyet hasıl olduğu ve hukuk ve ceza davalarının dahi bu mahkemelerde müçtemi bir heyet huzurunda gördürüldüğü verilen izahattan anlaşılır.

Hakikatte ağır ceza işlerinin miktarı müstakil bir Ağır ceza mahkemesi teşkiline lüzum hâsıl etmiyen yerlerde ceza ve hukuk davalarını da müçtemi bir heyete gördürmek suretile mürettep mahkemeler bulundurulması gerek amme hukuku noktasından ve gerek alâkâhların müstakil Ağır ceza mahkemesi olan yerlerin uzak mesafede olmaları itibarile külfeti mucip olacağı bakımından bir zaruret tevliid ettiğinden bu düşünceleri de göz önünde bulundurmak Adliye vekilliginin tensibile tek hâkimlerden birinin reisliği altında orada bulunacak diğer hâkimlerin de azalık vazifesini yapmak üzere müçtemi bir heyet teşkiline salâhiyet veren bu kanun lâyihası Encümence esas itibarile kabule şayan görülmüştür.

Müzakere sırasında kanun metnine hâkimle beraber (Hâkim veya muavin) diye bir kayid konması mavzubahs edilmiş ise de muavinlerin hâkimlik vazifelerini ifaya, hâkimler kanununun umumî hükümlerine göre salâhiyetleri mevcut bulunduğundan böyle bir kayde lüzum olmadığı ve tek hâkimlere ağır ceza işlerini

görmek üzere Adliye vekiline verilen bu salâhiyet hükmüne bu suretle teşkil edilecek mahkeme heyetleri için orada hukuk, ceza ve sulh işlerini görmeye salâhiyetli ayrı ayrı üç hâkimin mevcud bulunması meşrut bulunmasına dair maddeye bir hüküm konması yolundaki mütalea da münakaşa edilmiş ve neticede ağır ceza işlerini görmek üzere tek hâkimlerden teşkil olunan mahkemelerin kaza hududları da tayin olunmak ve böylece ceza muhakemeleri usulü kanununa göre muhakeme görülmekten başka, kazaî hudud dahilinde bazı mesailin itiraz ve tetkik mercii de bu mahkemeler ve bu mahkemelerin reisleri olduğundan her yerde bu salâhiyet kullanılarak ağır ceza işlerini görmek üzere mahkemeler teşkil edilemeyeceği ve her halde müstakil ağır ceza mahkemesi teşkiline lüzum olmamakla beraber o yerin adlî işlerinin oldukça ehemmiyetli ve ancak tek hâkimle ceza ve hukuk davalarının bakılabileceği yerlerde bu kanunla vekilligin salâhiyetini kullanabileceği tabii görüldüğünden bahsi geçen mülâhazanın kanun metninde yer almasına mahal görülmemiştir.

Teklif edilen kanun, 825 numaralı ceza kanununun meriyet mevkiine konmasına müteallik kanunun 27 nei maddesini değiştiren 952 numaralı kanunun tadili suretinde teklif edilmiş de bu lâyiha esas itibarile 825 numaralı kanunla münasebattar olduğundan adı geçen 952 sayılı kanun büsbütün kaldırılarak 825 numaralı kanunun 27 nei maddesi yerine bu lâyiha ile istenilen hükmün ikamesi tensib edilmiş ve bu suretle ilga hakkında lâyihaya ikinci madde konulmuştur.

Encümenimizce kabul edilen bu lâyiha Umumi heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ad. En. Rs.

M. M.

Kâtib

Çorum

Kocaeli

Trabzon

Münir Çağıl

Salâh Yargı

R. Karadeniz

Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Kayseri	Balıkesir	Antalya	Kayseri	Erzurum	Kastamonu
H. Ferid Perker	O. Niyazi Burcu	Numan	R. Özsoy	A. Fırat	Dr. Ş. Şenozan
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Ankara	Konya	Bursa	Bursa	Bursa	Urfa
Mümtaz Ökmen	A. Rıza Türel	Atıf Akgüç	S. F. Talay		Fuad Gökbudak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ceza kanununun mevkiî meriyete vazına müteallik kanunun yirmi yedinci maddesinin tadili hakkındaki 1 haziran 1927 tarih ve 952 numaralı kanunun tadiline dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Ceza kanununun mevkiî meriyete vazına müteallik kanunun yirmi yedinci maddesinin tadili hakkındaki 1 haziran 1927 tarih ve 952 numaralı kanun, aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

« Ceza muhakemeleri usulü kanununun 421 nci maddesinde yazılı olan cürümlere müteallik davaları rüyet eden Asliye mahkemelerinin ceza daireleri iki aza ile bir reisten mürekkebe olmak üzere teşkil olunur.

Bu daireler; Adliye vekâletinin, içlerinden tensib edeceği bir zatin riyaseti altında toplanarak bu davaları görmek üzere tek hâkimlerden de teşkil olunabilir».

MADDE 2 — Bu kanun, neşri tarihinden itibaren meridir.

MADDE 3 — Bu kanunun tatbikına Adliye vekili memurdur.

29 - XII - 1936

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V. V.	Ma. V.
Ş. Kaya	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	Muhlis Erkmen

ADLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ceza kanununun mevkiî meriyete vazına müteallik kanunun 27 nci maddesini değiştiren 952 sayılı kanunun ilgasına ve o madde yerine bir madde konmasına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Ceza kanununun mevkiî meriyete vazına müteallik 26 nisan 1926 tarih ve 825 sayılı kanunun 27 nci maddesi olarak aşağıda yazılı madde konmuştur :

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 421 nci maddesinde yazılı cürümlere aid davaları gören asliye mahkemelerinin ceza daireleri iki aza ile bir reisten mürekkebe olmak üzere teşkil olunur.

Bu daireler, kaza hududları tayin olunarak Adliye vekâletinin içlerinden tensib edeceği bir hâkimin reisliği altında toplanmak üzere tek hâkimlerden de teşkil olunabilir.

MADDE 2 — 825 sayılı kanunun 27 nci maddesini değiştiren 1 - VI - 1927 tarih ve 952 sayılı kanun ilga edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden muhtemeldir.

MADDE 4 — Bu kanunun hükmünü icraya Adliye vekili memurdur.